

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

Edition spéciale : 3 Dolars

ADRESSE

«İdjtihad» Constantinople

Téléph : St. 865

xxvième ANNÉE

1 Juin 1931

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca
İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 322

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye
için: 2 1,2, Âlâ kâğıdı
5 liradır

ADRES

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi altıncı sene

1 Haziran 1931

Dünyanın başlıca Devletlerinin vaz'iiyeti hazıraları

ye bu yümüşü yüklemek, ciddi bir kınayış önünde ayakda durabilecek bir mâzeret sayılamaz. Bunların tez zamanda düzelmesi arzuya şayan olmakla beraber aceleye de hacet yoktur; çünkü evi (acele) aş, çiğ kalır. Değil mi ki erenler de hazıra kılar duayı.

Gönülden sunduğum saygılarımın alış buyurulmasını dilerim, Efendim .

Köse Raif Paşaoğlu : M. Fuat.

Kavmlerin hayatında «idéal»in rolü; SOCİALİSTLİK DİNİ

YENİ İDEALLERİN TAHAVVULU [*]

II

Bu gün bir çok kavmlerde , dinî idéallerin ehemmiyeti , hégémonia arzusu , socialiste 'akideleri v. s. gibi siyasi yahud ictimâ'î idéallerinkinden daha az olmuştur.

Milli idéalinî zam edilmiş şekli olan ve ekseriya «Impérialisme» vasfile tavsif olunan hégémonia idéali, az kaldı Alman ordularile muzaffer oluyordu, fakat , en

kuvvetli idéal olmadı, ve bu gün, insanın hiç bir zaman vaz geçmediği muhtelif sirri idéallerin yerine « Socialiste » idéal ka'im olmaktadır.

Bütün idéaller gibi eocialist idéali , hiç bir mu'akalenin, hiç bir muhakemenin temas edemediği kana'atler ilham etmektedir , kuvvetinin sebeblerinden olan bu kanaatler , za'ifliğin sebeblerinden birini de teşkil etmektedir. Filhakika cihan bir devreye girmişdir ki, eğilmek bilmeyen iktisadî icabat, mevhumelerin iktidarini dar bir hudud ile tahdid etmektedir.

Hayalatının zadesi olan yeni bir din namına, Muhammed eski dünyayı alt üst etmeye mu-

vaffak olduğu zaman, şimdi **Karl Max** in şagirdlerinin önüne çıkan iktisadî icabatın geçilmeyen mani'asile karşılaşmıyordu. Fakat « Socialiste » idéal in yapıcı iktidarı pek az isede yıkıcı iktidarı 'azim olabilir. Rusya bunun tecrübesini yaptı. Bu 'akidenin tatbikile tevellüd eden iğtişâslara nihayet vermek için kadrikül bir «dictateur» ün nüfuzu lazım geldi .

Mazinin miras bıraktığı idéallerin halâ en kuvvetlisi vatanperestliğin teşkil ettiği milli idéaldir .

'Akli yahud hissi deliller bulunmadığı takdirde, bir vatan evi neden 'ibaret olduğnn anlamak için bir az seyahat etmek kâfidir.

Vatan, yeni nesillerin hayatını devam ettirdiği ecdadin miras bıraktığı topraktan ibaret değildir; vatan bir memleketin insanlarını

birbirlerine kardeş his ettiren 'an'anelerin, tefekkürlerin, müsterek hissiyyetin, hatta batıl fikirlerin hey'eti mecmu'asıdır . Muhtelif zihniyyetli kavmleri birbirlerinden ayıran psychologia'i

Na mütenahiyi uyandıran şa'ir için

Nağmende öpüşdüler sonsuzlukla ölmezlik,
Aydınlıktan kollarla kucakladın her yanı,
Sayhandır uyandıran 'isyan musikisini ,
Ey uyuyan ormanın uyumayan aslanı !

28 Mart 1931 AB. Dj.

uçurumu sür'atle kendilerine anlatmak için beynelmilelciliğin en korkunc peygamberlerini ecnebi kavmler arasına götürmek kifiyet eder .

Vatanları başka olan insanlar bir «Congrès» da birleşdikleri vakit bu teba'ud , bu ayrılık re'ye'l'ayn görülür. Aradan çok geçmeden yalnız manfa'atlar ihtilafi değil , yekdiğerlerini anlamalarına mani' olan düşünüş ve hissiyyat ihtilafi meydana çıkar. Siyasi i'tikadları bunları bir lahza birbirlerine yaklaşıdırır, fakat mazileri bunları ayırır ve çok geçmeden bunun farkına varırlar.

Kadim 'alemin Tarihi de vatan fikrinin kudretini vazih olarak gösterir .

Romaperestlik ruhlarını idare ettiği müddetce Roma lılar cihana hâkim oldular ve

[*] Baş tarafı 321 inci nushada .

cihanı temdin etdiler. İctima'î mucadelelerin yarattığı dahili harblerin te'sirile, yükseklerde vatanperestlik za'ifladığı vakit inhitat başladı.

* *

Yukarıda söylediklerimiz şu neticelerle icmal olunabilir:

Hayatının idamesine muktazi maddî hava'ic haricinde insan, hirsî cah, kin, 'aşk v. s. gibi hissi 'unsurlarla, dinî, siyasi yahud ictima'î ve kuvveti henüz pek az olan aklî te'sirlerle sevk ve idare olunur.

Sirri i'tikadlar, her kavme hâkim olan ve mukavemetsiz ve kuvvetsiz bir insanlar kitlesi kalmamasını te'min eden idéaller doğurur.

Vaktile muşahhas ilahlar halinde tecsim olunmuş [Concretisé] olan bu idéaller yerine, kendilerine aynı kudretler atf edilen, fakat aman bilmez iktisadî icabatla tasadum eden nass [« dogme » lar], formüller konulmak isteniyor.

Beşerin fitratında olduğu için ölemeyen sirri ihtiyaclar, devri haziri yeni bir şekle sokan iktisadî se'niyyetlerle ta'aruz etmeyen yeni bir idéal yarattığı güne kadar dünyanın her ü merci ve «Anarchie» si devam edecektir.

Dr. Gustave Le Bon — Dr. Ab. Dj.

ŞİİR

MEVZÜ: KİTLİĞİ

Şükûfe Nihâl Hanım Efendiye

Dün, yoruldum, beyhûde ve bitmez işlerimden,
Atıp kalımı elden, hemen kalkdım yerimden.
Gezinirken odamda, yapayım, dedim, bâri,
Bir manzûmecik Aşık Ömer, ya, Kerem vâri,
Hem eğlenirim, hem de başım dinlenir bir az.
Bâzen, at bulunurda, derler, meydan bulunmaz.
Yorğun beynimi sıkdım, çıksın deye bir mevzû'
Çıkmadı; hiç, kupkuru süngerden çıkarmı su?
Kızdım: Yer, gök sayısız mevzûlarla mâlâmâl;
Niçin ben bulamadım bir dânecek? bu ne hal!
Bulsamda mevzû' yazmam, artık, deyerek, bu gün,
Oturdum bir köşeye, kendi kendime küşgün.

★

Bel, bel bakındım durdum yakın, uzak etrafa;
Sıra gelince asma, üç katlı, küçük rafa,
Bir çiçek demetine gözüm ilişdi kaldı:
Koyu mor menekşeler, pembe, mâvî sümbüller,
Oyalı karanfiller, yarı açık, ak güller;
En üstdeki lâle, Türk bayrağı gibi aldı.

Severim, hiç tercihsiz, bütün çiçekleri ben.
Yaklaşarak demete temaşaya koyuldum,
Ne câzip güzellikler, renkler, kokular buldum!
Kim koymuş rafa bilmem bana hiç göstermeden.

Daha güzel ne vardır dünyâda çiçeklerden?
Ne bakmaya doyulmaz zarif şekilleri var!
Sayısız kokulardan, renklerden dilleri var!
Bunlar elbette güzel muhayyel meleklerden.

Ne ince duyguları, ne şeffaf kanları var!
Kinleri, gıptaları, bitmez emelleri yok,
Hevvâ kızları gibi mağrûr güzelleri yok;
Ne kadar sâf'ü nezih bir 'aşk ilanları var!

Keşge menekşeleri görmeseydim yakından;
Kıvrılıp büzülerek boyunları bükülmüş,
Üstlerine lâleden altın tozlar dökülmüş.
Titreyen parmaklarla tutup nârin sâkından.

Yavaşca çıkardım birisini bardakdan;
Gözlerim yaşararak kirpiklerle okşadım;
«Bunlar hep maktûl!» dedim, çekildim, adım, adım,
Bakarak bu mu'attar ölümlere uzakdan.

Lâle gibi kızardım, şu zâlim katli âmdan.
Demet yapmak bu mâsûm bahar çocuklarından,
Allahın en sevimli, suçsuz mahluklarından,
Farksız, kesik başlarla yaptığımız ehrâmdan.

★

MENEKŞENİN MEZARİ

Dünki mor menekşeyi koyamadım bir yere,
Kucağımda can veren güzel bir çocuk gibi;
Gömeyim bâri, dedim, kefansız, bir makbere,
Yıkayıp göz yaşıyla bu pek küçük meyyiti.